

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟ

‘Ο αύλαγος μας’¹ — τῶν ὑπαλήλων δηλαδὴ του ‘Υπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ Επιστημῶν στή Βόρεια Ἑλλάδα — ἀνέλαβε τὴν πρωτοθουλία νά διοργανώσει τὸ πρώτο πειραματικό πρόγραμμα μαθημάτων μὲ θέμα «τί είναι μουσείο»² γιὰ τά παιδιά τῆς Ε’ τάξης τοῦ 4ου Δημοτικοῦ Σχολείου Πολίχνης στή Θεσσαλονίκη.

Σ’ αὐτό συνεργάστηκαν:

Θώμη Σαθηπούλου: ‘Αρχαιολόγος - Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης.
Έλενη Τρακοπούλου - Σαλακίδου: ‘Αρχαιολόγος - Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης.

Πέπη Μαρκή: ‘Αρχαιολόγος - 9η Έφορεία Βιζαντινών Αρχαιοτήτων.

Νίκη Καλφοπούλου - Κατιζώνη: Συντρήπτρια Αρχαιοτήτων - Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης.

Βιβή Νικήτα: ‘Ερευνήτρια Λαογραφικοῦ καὶ Εθνολογικοῦ Μουσείου Μακεδονίας.

Φωτεινή Οικονομίδου - Μπότσιου: ‘Ερευνήτρια Λαογραφικοῦ καὶ Εθνολογικοῦ Μουσείου Μακεδονίας.

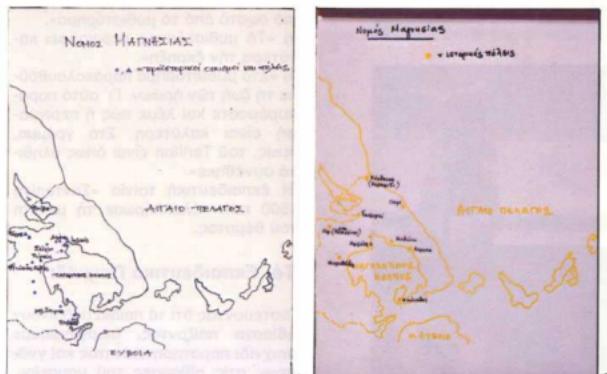
‘Η πολυκλαδικότητα, ἀλλά καὶ ἡ σχέση τῶν εἰδικοτήτων τῶν μελῶν τοῦ συλλόγου συντέλεσαν στό νά προγραμματιστεῖ σειρά μαθημάτων μὲ βάση τὸ πῶς πρέπει νά «θεωρεῖται» τό μουσειακό ἀντικείμενο, ποιός είναι ὁ ρόλος τοῦ μουσείου σήμερα καὶ ἡ σχέση του μὲ τὴν Ἱστορία.

Τί είναι καὶ πῶς νομίζουμε ὅτι πρέπει νά είναι ἔνα ἀρχαιολογικό — προϊστορικῶν καὶ κλασικῶν ἀρχαιοτήτων —, ἔνα θυζαντινό, ἔνα λαογραφικό μουσείο (τυπικές κατηγορίες ἴστορικῶν μουσείων στήν ‘Ἑλλάδα):

‘Εχοντας πλήρη ἐπίγνωση τοῦ κοινωνικοπαθετικοῦ ρόλου τοῦ μουσείου, ἀπό τή μά. ὡς μέσου γῆς κατανάλωση καὶ παραγωγὴ τῆς ἱστορικῆς μνήμης (μουσείο - κέντρο ἔρευνας) καὶ ἀπό τὴν ἀλλη. τὸ ίδιο τὸ μουσείο πάλι, ὡς μέσου κατανάλωσης, ἀφομοιώστης καὶ ἔξελιξης αὐτῆς τῆς ἱστορικῆς μνήμης ἀπό τὸ λαό - κοινῷ καὶ μὲ πλήρη συναίσθηση τῆς δικῆς μας εὐθύνης καὶ τῆς ἀδυναμίας τῆς Πολιτείας σ’ αὐτή τὸν τομέα ὡς τώρα, ἀρχίσαμε αὐτή τῇ συλλογική προσπόθεια στό σύλλογο, ἐπειδὴ πιστεύουμε ὅτι καὶ ἀπό αὐτὸν πρέπει νά καλλιεργεῖται ἡ πολιτιστική συνείδηση τοῦ λαοῦ.

‘Από τίς ἐπισκέψεις καὶ ξεναγήσεις τῶν σχολείων στά μουσεία ἔχουμε διαπιστώσει καὶ ἐπιστημάνει κατά καιρούς τά ἔξτις ἀρνητικά σημεῖα:

α) Μή συνειδητοποιηθῆ τῆς σπου-

1 - 5. Χάρτες τής μαγνησίας, που δείχνουν διαχρονικά τὸ χώρο ὃν έζησε καὶ ζει ὁ ἀνθρώπος (φωτ. Γ. Παπανικολάου).

δαιότητας τής ιστορίας, γεγονός που όφελεται καί στήν ώς τώρα άντιμη πώποι τού μαθήματος τής ιστορίας στά σχολικά βιβλία και στόν τρόπο διδασκαλίας της.

8) Ανεπάρκεια τών μουσείων νά «πληροφορήσουν», νά διδάξουν, νά ψυχαγωγήσουν τόν επισκέπτη και ιδιαίτερα τούς μαθητές.
γ) Έλλειψη συντομισμού εύθυνών γιά κοινό προγραμματισμό άναμεσα στά σχολεία και στά μουσεία. Δηλαδή άναμεσα στά Υπουργείο Παιδείας και στό Υπουργείο Πολιτισμού.

δ) Αδιαφορία τών παιδιών νά έπισκεψτούν τά μουσεία, γεγονός που όπωσδηποτε είναι άποτέλεσμα και τών πιό πάνω έλλειμέων δυο μεγαλώνουν τά παιδιά, τόσο μεγαλώνει και ή άδιαφορία.

Έπισκεψισμένοι, λοιπόν, νά κάνουμε τό πρώτα πείραμα μά διντίθεται ώς τώρα κατεύθυνση, άλλα άμφιδρομη πορεία: Τό ΜΟΥΣΕΙΟ, δηλαδή, ΝΑ ΠΑΕΙ πρώτα ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ και μετά ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ στό ΜΟΥΣΕΙΟ.

Η άποφασισμένη, λοιπόν, νά κάνουμε τό πρώτα πείραμα μά αύτή υπαγορεύτηκε άπο τίς παρακάτω σκέψεις:

— Νά άντιδράσουμε, έπιτέλους, σ' αύτό τό καθεστώς τών «πολιτιστικών έκδηλωσεων», τών μαθητών - μουσουκιών στά μουσεία, γιά τούς δημόσιους, στήν καλύτερη περίπτωση, σημανεί χάσμα μαθήματος και στή χειρότερη δρθοστασία και άνια.

— Νά κουβεντιάσουμε, έπιτέλους, μέτα παιδιά γύρω άπό τή σχέση: Σχολείο - Μουσείο, πού τους ένδιαφέρει άμεσα, γιά νά προβληματιστούν και νά «ξυπνήσουν» έμας, τούς μεγάλους.

— Νά άπομυθοποιηθούμε, έπιτέλους, έμεις οι ίδιοι, πού συμβάλλουμε στή μουσειακή πράξη μπροστά στό κοινό - μαθητές, πλησιάζοντας τά μουσεία στό «δικό» τους χώρο, τό σχολείο.

Είχαμε ύπόψη διτά τά παιδιά, ώς όμαδα, νιώδουν πιό άνετα στό δικό τους χώρο και πιοτεύαμε διτά ή άναμονή τών παιδιών γιά διλούς έμας και γιά άλλα διστά θά συζητούσαμε, θά αύξανε τό ένδιαφέρον τους γιά κάποιο πρωτόγνωρο θέμα. «Έλπιζαμε διτά ή άτμοσφαιρα οικειότητας, πού θά άναπτυσσόταν άναμεσα σ' αυτά και σε έμας, πρώτα στό σχολείο τους, θά δημιουργούσαμε κλίμα ένθουσιασμού στίς έπισκεψεις τους μετά, στούς δικούς μας πάχωρους δουλειάς — τά μουσεία — πού ήταν διτά στόχος μας.

Στηριζόταν κάπως στίς πιό πάνω διαπιστώσεις και έπιλεπτες και προχωρήσαμε τό σκεπτικό μας στήν έπιλογή τών μαθητών.

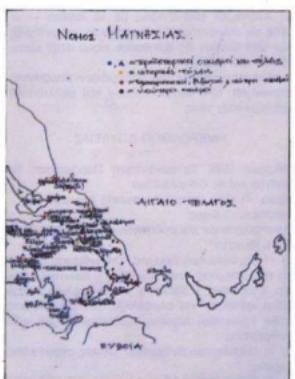
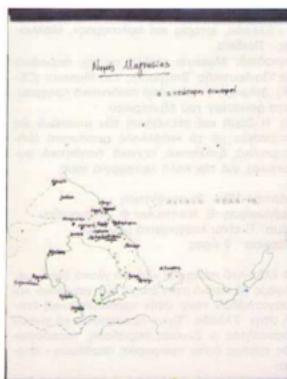
1. Προϋπόθεσή μας ήταν νά άντιμετωπίσουμε τά παιδιά ένός δημόσιου σχολείου και όχι ίδιωτωκοι.

2. Η άποφασίστη μας ήταν νά άρχισουμε από τό Δημοτικό Σχολείο, και όχι τό Γυμνασίο ή τό Λύκειο, ύπαγορεύτηκε άπο τίς έξης διαπιστώσεις: Τό ένδιαφέρον τών παιδιών στό Δημοτικό είναι γενικά πολύ μεγαλύτερο από τό ένδιαφέρον τών παιδιών τού Γυμνασίου και άδικο μεγαλύτερο από τό ένδιαφέρον τών παιδιών τού Λυκείου. (Άραγε τή φτιάξει; Ποιός εύθυνεται). Θελήσαμε νά γίνει ή άρχη άπο τή μικρή ήλικια μέτα σκέψη διτά θά έχουμε, και τά παιδιά κι έμεις, τήν ικανοποίηση τής συνέχειας αύτής

τής προσπάθειας, μέτην έλπιδα νά άποδουμε και στά παιδιά (γνώση, έναιασθητοποίηση, ψυχαγωγία) και σ' έμας (συμπεράσματα, πείρα, προγραμματισμό).

3. Βασική έπιδιάθηκη μας ήταν νά όρχισε τό πείραμα αύτό μέτ μαθητές τής Ε' τάξης Δημοτικού γιά τούς έξης λόγους: Ή ήλικια αύτή τών παιδιών (11 χρονών) γιά μάς ήταν πιό προσπιτή. Ή έλπιδα γιά τή συνέχιση τού πρώτου μέρους τού προγράμματος στά ίδια παιδιά, τήν έπιμενη χρονιά, στήν ΣΤ' τάξη, θά μάς έδινε τήν εύκαιρια νά δύλασσεμε συσταστικά συμπεράσματα. Ή άπειρη μας γιά σοθαρή προσέγγιση τών παιδιών στέ πρωτόγνωρο γι' αύτά θέμα μάς έκανε αρκετά διπλακτικούς στά νά προτίμησουμε μαθητές μικρότερης ήλικιας, πού ή άντιμετώπιση τους πιοτεύουμε διτά άπαιτει μεγάλη πείρα από τούς υπευθύνους τού προγράμματος.

4. Πρώτη μας σκέψη ήταν νά άρχισουμε τό πρόγραμμα σε δύο παράλληλες τάξεις δημόσιων σχολείων, ένος στό κέντρο τής πόλης (πρωτομαγιά περιοχή) και ένος από τίς δυτικές συνοικίες τής Θεσσαλονίκης (μή προνομιώνυχα περιοχή), γιά νά έχουμε συγχρόνως και μέτρο γιά σύγκριση και ώς πρός αύτό τον τομέα. Τελικά, δέν καταφέραμε νά πραγματοποιήσουμε μαθήματα παράλληλα σε 2 σχολεία, γιατί οι άντικειμενικές και ύποκειμενικές μας δυνατότητες ήταν πολύ περιορισμένες (ώραρια τής δουλειάς μας, τό σχολικό πρωινό και άπογευματινό ώραριο, οι μακρινές άποστάσεις, δηλαδή πολύ δεσμευτικοί παράγοντες,

μιά καὶ ἡ προσπάθεια αὐτῆς στηριζόταν μόνο στὴν θελοντική ἔργασία καὶ συνεργασία δύων παιδίνων μέρος σ' αὐτὸ τὸ ἔργο γιὰ τὰ παιδία. Ἐτοι καταλήξαμε στὸ 4ο Δημοτικό Σχολεῖο τῆς Πολιχνίτου, ποὺ εἶναι δυτικὴ συνοικία τῆς Θεσσαλονίκης, σὲ βιομητρική ζώνη.

Στὴν τελικὴ αὐτῆς ἐπιλογὴ μᾶς θοήθησαν πολὺ οἱ διαπιστώσεις ὅτι: α) καὶ οἱ 28 μαθητές τῆς Ε' τάξης τοῦ Δημοτικοῦ αὐτοῦ σχολείου δέν είχαν ἐπισκεφτεῖ ὡς τότε κανένα μουσείο (γιὰ τὴν πειραματική μας δουλειά αὐτὸ τὴν πολὺ θετικὸ καὶ γά τὸ ξεκίνημά της καὶ γά τὴ συλλογὴ τῶν πρώτων συμπερασμάτων), καὶ β) ὁ δάσκαλος τῶν παιδίων ἦταν πολὺ εὐνοϊκὰ διατεθείμενός.

Μέβοτας γιὰ τὴν έφαρμογή τοῦ Προγράμματος Ἡ ἀπόφασις μας νό 'παιξε' τὸ μουσεῖο στὸ σχολεῖο, ποὺ μᾶς ὅμηρούσει στὴν πρόκληση τοῦ 'μανιούτου' ένδιαφέροντος (Μουσείο - Σχολεῖο, Σχολεῖο - Μουσείο) προϋπόθετη:

1. Συνεργασία τῶν δύο υπεύθυνων τοῦ προγράμματος: Βικτώριας Νίκητα καὶ Φεντοΐ Οικονομίδη - Μπότσου. έρευνητρων τοῦ ΛΕΜΜ καὶ μελών της Παιδεύτης. Ἐπιτροπή τοῦ ICOM, μὲ τὸ δάσκαλο τῶν παιδίων, πριν ὀρθίουν τὰ μαθήματα, γιὰ πρώτη ἐνημέρωσή πάνω στὸ πρόγραμμα καὶ τοὺς στόχους του.
2. Ένημέρωσή πάνω στὴ σχολή ἡλιού ποὺ διδάχτηκαν καὶ βοήθουσαν τὰ παιδία ἀπὸ τὸ βιθλίο ποὺ ἔχουν σχέση γενεικὶ καὶ εἰδικό μὲ τὸ θέμα (ανθρωπιστικό, Ιστορία, σπουδὴ τοῦ περιβάλλοντος).
3. Διεπιστημονικότητα στὴν ὄντητεωπότητα τοῦ θέματος: 'Τί είναι μουσείο', ποὺ ω τὴν πλούσική μὲ τὴ συνεργασία ἀρχαιολόγων τῶν λόδων τῆς Προϊστορίας, Κλασικῆς καὶ Βιζαντίνης Ἀρχαιολογίας, έρευνητρων τοῦ Λαογραφικοῦ Μουσείου καὶ συντριψτριῶν;

4. Εποπτικό υλικό: βιβλία, περιοδικά, φωτογραφίες*, διαφορετικές, χάρτες, καρτές, σχέδια, μουσειακὰ ὄντικεμα.

5. Χειροτεχνία.
6. Παχνιδῖ.

7. Εποπέκεις σὲ μουσεία, μημεία καὶ ἀρχαιολογικούς χώρους.

8. Ἀναπτύξτε οἰκειότητας μὲ τὰ παιδία — σ' ὅλες τὶς συναντήσεις διαλογίος ραχοτράκης τῶν μαθημάτων βαθηθούσεις ποὺ στὴν κατονότητα τοῦ θέματος.

9. Μαγνητοφόνηση τῶν μαθημάτων ἀπομαγνητοφόρηση τῶν συνεντεύξεων καὶ μελλοντικὴ ἐπεξεργασία τους.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΔΟΥΛΕΙΑΣ

Μάρτιος 1984. Τη συνάντηση. Παρουσίαση: Β. Νίκητας καὶ Φ. Οικονομίδου

Θέμα: Τί είναι ιστορικό μουσείο (γενικά)

Διάρκεια: 2 ώρες

Ἀναπτύχτηκαν καὶ συντήθηκαν τὰ έξις ἐπιμέρους θέματα:

- α) Ἡ σημασία ποὺ ἔχει γιὰ τὸν ἀνθρώπο τὸν ἄνθρωπο τῆς Ιστορίας ἐπισταθμήση τῆς πολιτικής Ιστορίας. Εἶτα διώπτεια μὲ τὰ σχολικὰ ἑγκείριδα Ιστορίας, καὶ παράλληλα δόθηκε ἐμφράση στὴν κοινωνική Ιστορία (καθημερινή ζωὴ τῶν ὀντρώντων).
- β) Ἡ ἐξέλιξη τοῦ ἀνθρώπου κυρίως στοὺς ἔχεις τομεῖς:

— Ὁ ἀνθρώπος καὶ ὁ χώρος του μέσα στὸ χρόνο (εἰκ. 1.2.3.4.5).

— Ὁ ἀνθρώπος καὶ ἡ διατροφή του.

— Ὁ ἀνθρώπος καὶ ὁ κύκλος τῆς ζωῆς του (γέννηση, γάμος, θάνατος).

— Ὁ ἀνθρώπος στὶς διάφορες ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς του (μουσική, χορός, έθιμο).

— Ὁ ἀνθρώπος καὶ ἡ τεχνολογία.

ΙΜ: βάση αὐτὰ τὰ θέματα έγινε διάλογος πάνω στὸ χρονοδιάγραμμα τοῦ παρελθόντος:

Κάθε μέρα πριν ἀπὸ 100 - 200 χρόνια.

Κάθε μέρα πριν ἀπὸ 1000 - 2000 χρόνια.

Κάθε μέρα πριν ἀπὸ 2000 - 3000 χρόνια.

Κάθε μέρα πριν ἀπὸ ...!»

γ) Ἡ ἐντάξη στὴν Ιστορία τῆς 'Ἀρχαιολογίας (Προϊστορική, Κλασική, Βιζαντίνη, Μεταβυζαντίνη καὶ Νεότερων Χρόνων - Λαογραφία).

Τὸ πουσαδάτητα τῶν ἀνασκαφῶν καὶ τῆς ἐπόπτης τῆς έρευνας.

Η σχέση τῆς Ιστορίας μὲ τὰ μουσεία. Σχετικά μὲ τὶς δραστηριότητες τοῦ μουσείου. Αναφέρθηκε στὸν όρους τοῦ μουσείου, κατὸ τὸ ἀρθρο 3 τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Διεθνοῦς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM), συμφωνεῖ μὲ τὸ όπιο: Μουσείο είναι ἰδρυμα μόνιμο, μὲ κερδοσκοπικό, που έχει σκοπὸν να θοηθεῖ στὴν ἀνάπτυξη τῆς κοινωνίας. Είναι ἀνοικτό στον Κοινό, γιὰ νὰ δεῖ καὶ νὰ καταλήξει τὴν Ιστορία του, μὲ τὴ θεοφία τῶν ἀντικείμενων (ύλικος πολὺτις αἵματος) που δημιουργήθηκαν οι κοινοί καὶ μακρινοί πρόνοιαν του. Τὸ μουσείο κάπει ἐρευνεῖ στὴν ὑπαίθρῳ καὶ στὶς πόλεις, προσποιεῖ νὰ συγκεντεύει τὰ παρελθόντα τοῦ παρελθόντος (μουσειακὰ ὄντικεμα), νὰ τὰ διαμρυκτεῖ, νὰ τὰ συντηρεῖ γιὰ νὰ τὰ μελέτη καὶ έκθετε, γιὰ παιδεία καὶ ψυχαγωγία.

Διευκρινιστήκε ταπονί τοῦ σημαντικοῦ ὄντικεμένου καὶ ποὺ πρέπει νὰ ὄντεται παρετελεστατεῖ,

νά 'θεωρεῖται' σημεῖρα, κάπι τὸ πρώτο τῆς έρευνας, συλλογής, διαφύλαξης, συντηρητικῆς, μελέτης καὶ έκθεσης.

ε) Ο κοινωνικὸς ρόλος τοῦ μουσείου σημερα.

γενικά — φυσικὴ συνέπεια τῶν πάνω — καὶ ειδικότερα καὶ σχέση: Μουσείο - Σχολεῖο, διόπτη, ποὺ τονίζει τὴν επιδιδούσαν παρετελεστικῶν προγράμματων τῶν μουσείων σὲ πανελλήνια κλίμακα, ἔχοντας ύπωρην καὶ τὸ τμῆμα που λειτουργούν στὰ μουσεία τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Βιθλία ποὺ χρηματοποιήσαμε γιὰ ἐποπτικό υλικό

— 'Ιστορία τοῦ 'Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

Περιοδικά: Μουσείο (πολλὰ τεύχη), περιοδικό τῆς Παιδεύτης τοῦ Μουσείου (CECA), διάφορα ἐντυπωτικά πάνω παιδευτικῶν προγράμματων τῶν μουσείων σὲ πανελλήνια κλίμακα, ἔχοντας ύπωρην καὶ τὸ τμῆμα που λειτουργούν στὰ μουσεία τοῦ ἐξωτερικοῦ.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

Περιοδικά: Μουσείο (πολλὰ τεύχη), περιοδικό τῆς Παιδεύτης τοῦ Μουσείου (CECA), διάφορα ἐντυπωτικά πάνω παιδευτικῶν προγράμματων τῶν μουσείων σὲ πανελλήνια κλίμακα, ἔχοντας ύπωρην καὶ τὸ τμῆμα που λειτουργούν στὰ μουσεία τοῦ ἐξωτερικοῦ.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

Περιοδικά: Μουσείο (πολλὰ τεύχη), περιοδικό τῆς Παιδεύτης τοῦ Μουσείου (CECA), διάφορα ἐντυπωτικά πάνω παιδευτικῶν προγράμματων τῶν μουσείων σὲ πανελλήνια κλίμακα, ἔχοντας ύπωρην καὶ τὸ τμῆμα που λειτουργούν στὰ μουσεία τοῦ ἐξωτερικοῦ.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

— 'Ελλαδίς ιστορία καὶ πολιτισμός'. Μολιδίρης - Παιδεία.

— 'Ιστορία τοῦ Ελληνικοῦ Έθνους', 'Ἐκδοτική' Αθηνῶν.

— 'Μαγνησία'. Τὸ χρονικό ἐνδυ Παλιτεύμαν', Γ. Χουμουρίδη, Π. Ασμακοπούλου - Αττάκα, Κ. Μακρή, ἔκδοση Μ.Κ. Καν., 'Άθηνα 1982.'

6

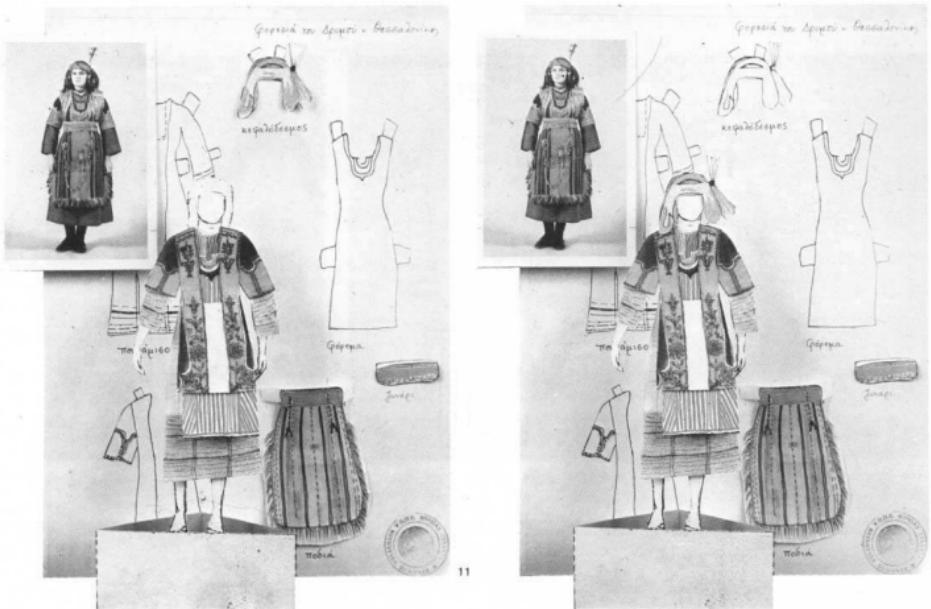
8

9

10

6 - 12. Φορεσιά του Δρυμού Θεσσαλονίκης (φωτ. Γ. Παπανικολάου).

11

α. — «Έγινε προσάγηση τού χώρου και τού χρόνου πού καλύπτει τό Βιζάντιο και ή Θεσσαλονίκη μέσα σ' αυτό, ώς κατεύδησεν τούς πάλιν. — Τό θέμα άνωπτηκε μέση ακίταν στόν πίνακα, όπου σχεδόστηκε διάφορος της μεσωνικής πόλης, οι πύλες, οι κύριοι δρόμοι και τά μνημεία. Κάθε άνωφορ σ' αύτη συνοδεύεται μέν παρουσίαση τόν αρχιτεκτονικού ρυθμού σε συσχετισμό με τόν ιστορικό όρο της πόλης.

β. — Μετά τη γενική και συντομή παρουσίαση τού χώρου και τών μνημείων έγινε άνωφορ στήν καθημερινή ζωή (πότια - σκεύη - ένδυση) και στή σημασία πού έχουν γιά τη γνώση αύτού τού τομέα οι άνοσαφερές. Έδω ή άντταπόκριση τών παιδιών ήταν πολύ θετική, γιατί είχαν έξιση-κειμενού μέτρα από την προηγουμένη έργοσαια, πού έγινε σχετικά μέτρα λογαριασμού Μουσείου.

Η πρώτη έποιη με την έποιη αίγιουρα είναι τά ίδια τά μνημεία. Γι' αύτό έπενδυσαμε πρόγραμμα έπικεντρεύεντα σ' αυτά:

α) παλαιοχριστιανική βασιλική (Άγ. Δημητρίου), γιά διακόσμηση και λειτουργία του παλαιού ναού,

β) έκκληση μεταβυζαντινής περιόδου (Άγια Σοφία) και

γ) έκκληση με εικονογραφικό πρόγραμμα πού σώζεται ολόκληρο (Άγ. Νικόλαος Οφρανός).

Απρίλιος 1984. 5η συνάντηση

Έπισκεψη στον Άγιο Δημήτρη Θεσσαλονίκης Ξενάγηση: Πέτρη Μαρκή Διάρκεια: Μιάμιση ώρα

Τά παιδιά παρακολούθησαν μέν έδαιρετικό έν-

διαφέρον την ξενάγηση και έγινε διτάληπτό ότι είχαν κατανοήσει τούς τύπους τών ναών. Διατύπωσαν με θάρρος τις απορίες τους:

Τελικά, έπειδη δικαρδία δε μάς έπαιρνε, πραγματοποιήθηκε μόνο ή πρώτη από τις τρεις προγραμματισμένες έποκεψεις σε μνημεία.

Μάιος 1984. 6η συνάντηση
Παρουσίαση: Έλένη Τρακοπούλου - Σαλακίδη, παρακολούθηση: Βίκτωρια Νικήτα Θέμα: Τι είναι αρχαιολογικό μουσείο (κλασική αρχαιολογίας)
Διάρκεια: 2 ώρες

Μέ δεδουλένο ότι τά παιδιά στήν προηγούμενη σχολική χρονιά (δέ μητρικού) είχαν διδαστεί Ιστορία τών Κλασικών Χρόνων έπειτα διτάληπτος, ώς πρώτο θέμα παρουσίασης, ή Αθήνα και διοργάνωση της συγκεκριμένης πόλης - κράτους στήν ίδια περίοδο. Οι τομείς που έπιπλωσαν και άνοπτυγκάτησαν ήταν η κοινωνική δομή και η διατροφική τάση πολιτών - τάξεις έλευθερων πολιτών, δούλων και χώρων κατοικίας τους — καθημερινή ζωή, δημόσια και ιδιωτική —, δοθήκαν τό χρονικό και οι διάφορες δραστηριότητες ένων έλευσέρου πολιτών και τούν ή περισσότερων δούλων τους στή διάρκεια μιάς ή μεριάς και παράλληλα έγινε άνωφορά στήν αρχιτεκτονική των Ιδωτικών και δημόσιων κτιρίων.

Έπιστημε άνωπτηκαν οι προϋποθέσεις τής έξελιξης της τέχνης και τών πραϊδώντων της — σημειώναν έκθεματα τών μουσείων όπως π.χ. πλίνια και μετάλλια είδη καθημερινής χρήσης, τοπικού εύρημάτα και άντταπρωτευτικά δείγματα πλαστικής.

Χρηματοποιήθηκαν διάφορα έντυπα και βιβλία, π.χ. ή Ιστορία τού Ελληνικού Ήθνους, πού τά παιδιά τα έρεψαν με πολύ ένδιαιφέρον. «Έγινε προσποθεία νά ταυτίσουν τά παιδιά τά διάφορα άγαλματα και πορτρέτα που έθελαν με τά ήδη γνωστά τους ιστορικά πρώσα. Διαπιστώθηκε ότι δέν είχαν γνωρίσαι ιστορικά γεγονότα τής έποχής πέρα από λίγα άνομάτα και έμπολεμες καταστάσεις, συγκεκυμένες κι αύτες;

Στις θαύμησεις και απορίες τους κυριάρχησε η κατάπληξη γιά τή γούμια τών άγαλμάτων.

Μάιος 1984. 7η συνάντηση
Παρουσίαση: Θωμάρη Σαββαπούλου, παρακολούθηση: Φ. Οικονομίδης Θέμα: Τι είναι προϊστορικό αρχαιολογικό μουσείο
Διάρκεια: 2 ώρες

Εισαγωγικά διαχωρίστηκαν οι ίννοις προϊστορία και ιστορία, σύμφωνα με τά καθειρμένα. Τά παιδιά με βάση προηγούμενες γνώσεις τους καθέρισαν ώς προϊστορική έποχή την έποχη τού Άδμη και τής Εώας και ώς ιστορική τήν έποχη τού Περικλή, τού Σωκράτη και τού Ζενοφόντα. Τά μέρη άνωπτυγκάτησαν σε 3 μέρη:

Αρχιτεκτονική - Τεχνολογία - Ιδεολογία Στό πρώτο μέρος άνωφερθηκε ή έξελιξη τής κατοικίας, βασική ανάθυση τού ανθρώπου, γιά νά προστατευτεί από τη φύση.
Τό ίδιο έπιεργητήκησε στόν τομέα τής τεχνολογίας, όπου άνωπτηκαν και έπινηθηκαν μορφές τεχνολογίας, άγγειοπαστικής και έργα-λεια (δοτένια, λιθινά, χάλκινα και σιδερένια)

πού στηριζήκαν στην έμπειρια και στην παράδοση των προγόνωνες γενεών, που άποτελέσαν τη βάση για την έξιλη.

Στό τρίτο μέρος άνωπτήκηταν οι ιερολογικές άντιψήσεις των άνθρωπων της ηποχής, οι φοβοί για το δυνατό, οι μεταφυσικές δοξολογίες των άνθρωπων σε σχέση με τους ένταντημασμούς των νεκρών, ταυτόχρονα με την καλλιεγική δημιουργία, τη διασκορπίτη, την όγγειογραφία και το κουμόματα. Τέλος, τονιστήκαν ή κοινωνική οργάνωση με τὸν καταμερισμὸν τῆς ἔργασίος σ' αὐτὰ τὰ μέλη τῆς κοινωνίας. Αύτος ηπήγεισε ἀπό τὶς παραγωγικὲς σχέσεις και τὶς διάφορες άντιψήσεις, που άποτελούσαν τὴν βάση για τὴν έξιλη τοῦ πολιτισμοῦ.

Οι εἰκόνες απὸ βιβλία και διαφάνειες σχετικές μὲργαλεῖς, ὄγγεια, ἀναπταράσσεις οἰκισμῶν θοιηθούσαν τὰ παιδιά νά σχηματίσουν εἰκόνα γιὰ τὴν θάν., τὸν άνθρωπο και τὸν πολιτισμὸν τῆς ηποχῆς.
Βιβλία ποὺ χρηματοπιθήκαν:

«Ιστορία του ανθρώπου γένεων» - ἑκδ. Στρατική

«Ιστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐθνους» - ἑκδ. Εκδοτική Αθηνών

«Νεολαΐκη Ἑλλάς», ἑκδ. Ἐθνικῆς Τράπεζας τῆς Ἑλλάδος, 1973

Τέλοι Μαΐου 1984. Βη συνάντηση
Ἐπισκόπηση στὴ Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖο Θεσσαλονίκης
Ξεναγήση: Θωμάς Σάββουσουλος
Διάρκεια: 2 ώρες

Ἡ περιέργεια, τὸ ἐνδιαφέρον και ἡ διάθεση νά «δοῦν» τὰ μουσεῖα οἰκτίκειναν ἦταν κάτι τὸ ἐντυπωτικό. Διαπιστώθηκε ότι τὰ παιδιά μόνα τους ἀναγνύονται και καταλαμβάνουν τὰ οἰκτίκεια. Ἐντύπωτη προκλήσει τὸ γεγονός, ότι τὰ παιδιά, χάρη στὴν ἐξοικεώση τους μὲ τὸ μουσεῖο και τὴν ιστορία, προχωρούσαν σὲ ἐρωτήσεις θεωρητικού περιεχομένου, πράγμα που προϋποθέτει κατανόηση τοῦ θέματος.

Ιούνιος 1984. Βη συνάντηση
Παρουσίαση: Νίκη Καλφοπούλου - Καπιτώνη,
παρακολούθηση: Φ. Οικονομίδου
Θέμα: Συντήρηση
Διάρκεια: 2 ώρες

Ἡταν σίγουρο ότι τὰ παιδιά πρώτη φορά θά άκουνταν σχετικά μὲ τη συντήρηση, γι' αὐτό και ἡ παρουσία ἐπέτρεψε νά είναι συνοπτική, ἀλλά κυρίως ἔκεκθρη, γιά νά γίνεται κατανοητή.

Ἐπιστημονήθηκαν τὰ ἔχεις σημεία:
«Ἡ σχέση τῶν μουσείων αἰντικείμενων και τῆς συντήρησης.

«Η πρωταρχικὴ σημασία τῆς συντήρησης γιά τὴ δημιουργία και ὑπαρξη μουσείου.

«Η αμφορεῖ τῆς συντήρησης γιά τὴ διάσωση και τὴ διατήρηση τῆς πολιτικῆς μας κληρονομίας ἀπό τὰ ἀρχαῖα ως τὰ νεότερα χρόνια.

Γιά τὴν κατανόηση ώλων αὐτῶν εἰμιστήκαν, ἀπὸ τῇ μη μερι. οι κατηγορίες κατά ύλη τῶν οἰκτίκειων ἀπό διάφορα μεταλλα., υφασμάτων, κόκκαλο, γυαλί, πήλο, δέρμα, κ.ά. ὄντργανες υλες) και ἀπό τὴν ἄλλη, οι παράγοντες ποὺ προσβάλλουν μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου τὰ οἰκτίκειμένα αὐτά, όπως η ὑγρασία, ἡ Ἐρασία, τὸ φῶς, ἡ μόλυνση τῆς διόσμασμας, καθώς και ἡ κλοπή, φωτιά, σεισμοί ο και καταστροφές ἀπό άνθρωπους ἐπειδησίες.

Ἀναφέρθηκαν παραδείγματα ἀπό διάφορα εἰδῆ οἰκτίκειμένων των παρέθαντος μὲ τὶς φθερές τους ἀπό τὰ Ακταλλές συνήθης παραμονῆς τους και συοειδτήκαν με κοθημερινά οἰκτίκειμενα τοῦ παρόντος σὲ ἀνάλογες περιπτώσεις.

Κατόπιν υπογραμμίστηκαν ὁ ρόλος τοῦ συντηρητή και οι φάσεις τῆς συντήρησης;

α. Συντήρηση (πρώτες δοθείστηκαν) στὸν τόπῳ

ὅπου δρισκεταν τὸ οἰκτίκειμον κτά τὶς οἰκακοφές της ἐπιτόπια έρευνα.

β. Συντήρηση στὰ ἔργαστηρια (καθαρισμός, οιγκόληση, στερέωση, αισθητική οἰκοτατάσταση).

Τὰ ἐντυπώσια αὐτὰ θέματα έγιναν περιοδότερα κατανοητὰ σπουδῆς μηδὲτες μὲ τὴ βοήθεια φωτογραφιῶν, περιμότων και δειγμάτων ἀπό μουσειακά οἰκτίκειμα, πρὶν ἀπό τὴ συντήρηση και μετά.

Οι ἐντυπώσια τῶν παιδῶν μποροῦν νά συνοψιστούν στὴν σητή κατάτηξη τους γιά τὸ πρωτόγνωμον για αὐτὰ ἐπάγγελμα τοῦ συντηρητή και τὴν ἀπογεύμησην τοῦ συντηρητή ποτὲ δημιουργούμενη του, όποτε τὸ οἰκτίκειμον προσφέρεται γιά έρευνα, μελέτη και ἐκθέση από τοὺς εἰδικούς οἰκτίκειμον, ιστορικούς, χρησιολόγους, θεωρητές - λογοράφους, ἀρχιτέκτονες και ἀλλοίους.

Κλείνονταν τὰ μαθήματα τοῦ πρώτου κύκλου έννοιας ἀλόγου στὰ παιδιά γιὰ τὴν ὑπαρξη στὴ Θεσσαλονίκη και ὄλιν μουσείων. όπως τοῦ Μουσείου τοῦ Μακεδονικοῦ Αγώνα, τοῦ Τεχνικοῦ Μουσείου και τοῦ μόνι μορφωτην της Θεσσαλονίκης - ώς έρεθιμα γιά νά τὰ έστειρωσεν και νά ἔχουν έτοις συναλλική εἰκόνα τῶν μουσείων τῆς πόλης τους.

Ο πρώτος κύκλος τῶν μαθήματων μὲ θέμα «Τί εἶναι μουσεῖο» ωλείσθη. Σχεδόντας πανηγυρική συγκέντρωση όλων μας μὲ τὰ παιδιά, γιά να συζητούσαμε τὶς θέσεις και αντιψήσεις, τὰ πρόθλημα. Αὐτὸς ἔχει στόχο τὴν πρώτη ἐκτίμηση τῶν ποτελεσμάτων από τὰ μαθήματα και τὸν προβληματισμὸν γιά τὸ δεύτερο κύκλο μαθημάτων, τὴν ἐπόμενη σχολικὴ χρονιά. Αὕτη η τελευταία συνάντηση όπως και ἡ ἐποίκηση στὸ Μουσείο τοῦ Βόλου, ἀς πρότοι χρησιολογικού μουσείου, δέν πραγματοποιήθηκαν, γιατὶ μᾶς πρόλαβε τὸ τέλος τῆς σχολικής χρονιάς του 1984.

Οι πρώτες ἐντυπώσια μας σχετικά μὲ τὸ συγκεκριμένο πρόγραμμα εἶναι:

1. Τα παιδιά δέν φρονώντων τὴν ιστορία πού διδάσκονταν (οικεγμένες γνώσεις).
2. Δέν είχαν προβληματιστεί καθόλου σχετικά μὲ τὶη σημασία τῆς μάθησης τῆς ιστορίας (στεγνή γνῶση τῶν μαθήματος τῆς ημέρας).
3. Δέν είχαν συνδέσει τὴν ιστορία μὲ τὸ μουσεῖο (ἀλλωτε δέν είχαν εποικεψεῖ ὡς τόπο μουσείου).

4. Φαντάζονταν τὰ μουσείων αἰντικέτηρα μὲ ἀγάλματα... ὄπαταλλεστικα γι' αὐτά.

5. Δέν είχαν ὀπτικές παραστάσεις ἀπό χρησιολογικούς χώρους μὲ ίμνησμα, ούτε κάν μέσα στὴν πόλη τῆς Θεσσαλονίκης.

6. Τὰ σχολικά βιβλία μάρτυρα τους είναι ἀνεπαρκή γιὰ τὴν ειδικότητοποίηση τοῦ μαθήτη. Κάτιον απὸ τὴν πίεση αὐτῶν τῶν δρητικῶν ἐντυπώσεων και ἀπὸ τὴν πέμπτη μάρτυρας τῆς ημέρας:

7. Τα παιδιά μποροῦν και θέλουν νά μάθουν τὴν ιστορία τους.

Με δεδουλεύηση αὐτὴ τὴν προϋπόθεση ἐναπόκειται σ' όλους τοὺς υπεύθυνους γιὰ τὴν παιδεία και τὰ ποταποτίτης πράγματα τοῦ τόπου μας νά κινηθοῦν πρὸ τῆ νέα γενιά με σωτὰ και συνιασμένα προγράμματα γιά νά τὴν ειδικότητο ποιήσουν σχετικά μὲ τὴν πολιτιστικὴ μας κληρονομία, γιατὶ στὸ ἀλήθεια είναι πολὺ μεγάλο τὸ κριμα.

Πειραματικές μεμονωμένες προσπάθειες, πού στηρίζονται στὶν ιδιωτικὴ πρωτοβουλία ἡ ἑστω σε μικρής ἐκτασὶ συλλογικές δραστηριότητες, δέν μπορεῖ νά καλύψουν σὲ καμία περιπτώση τοῦ μεγάλου κενά.

Τόρα που και στὴν Ἐλλάδα δρχούν νά συνειδητοποιεῖται ὡς κοινωνικὸς ρόλος τῶν μουσείων — κάπι τού ἀπό καιρού ζεῖται γιὲν στὸ ἐξωτερικό — ποτὲ εύθεμος δὲν ώριμας πιά ὡς καρφὸς γιὰ τὴν ἀρμόνικη συνεργασία μουσείου και σχολείου. Είναι οὐθέτη πιά τῆς Ποιλίτειας, γιατὶ είναι οὐθέτη παιδεία. Από τη μᾶ τοῦ Υπουργείου Παιδείας μὲ τὸ ἀποτελεσματικό σύστημα γενικά και τὴ σχολικὴ ὑλὴ ειδικά, και τὸ Υπουργείο Παιδείας, ἀπό τὴν ἄλλη, μὲ τοὺς νέους ἐσωτερικοὺς κανονισμοὺς τῶν μουσείων, δην διορθωμένα ἀπὸ εἴδους και ὑπεύθυνους άνθρωπους. Βά συνεργάζονται σ' αὐτὸ τὸν τόμη.

Οι ἐντυπώσεις τοῦ Θανάση Ντιάπουλου, δασκάλου τῶν παιδῶν, ὃ διόπτης παρακολούθησε μὲ πολλὴ διακριτικότητα τὰ μαθήματα και συνέβαλε ούσιαστα στὴν ἐπίτυχη τους, είναι:

«Θεωρεῖ πολὺ θετικὴ τὴν ίδεα πού είχε ὡς οὐλαγος οὐταλλήνου τοῦ ΥΠΠΕ στὴ Βόρεια Ἐλλάδα νά διοργανώσει αὐτά τὰ μαθήματα στὰ παιδιά μὲ τὴν ίδιαν περιοδινή του ΛΕΜΜ, τῶν ὄρχαιολόγων τῆς Βυζαντίνης Εφορείας και τοῦ Αρχαιολογικοῦ Μουσείου Θεσσαλονίκης και μάς συντηρητής που ήλθαν στὸ σχολείο και σημειώρυγαν καινούρια σχέση διάνεμα στὸ σχολείο και στὸ μουσείο. Στὸν κύριο αὐτὸ τῶν μαθημάτων τὰ παιδιά στὸ διάβολο ποὺ τοὺς ἤταν μπορετό, θέμαζαν μὲ «μελετεῖν» τὰ διάφορα έκθεματα. Θά είχαν καλύτερα αποτελέσματα προσερχόμενος χρόνος γιὰ καθεμάτη εποχή. Ετού πάστε σὲ οὐλαγικά νά αὐτὸς δινόνται η εἰκόνα της. Ποτὲ εύθεμος είναι στὴ η προσθέτηση αὐτή που δην πρέπει νά συνεχιστεῖ και νά ἐπεκταθεί σε περιοδινή σχολεία στὴ πρώτη φάση και τὰ ποτελεσμάτων τῆς νέαν οἰκτίκειμεν έρευνας και μελέτης ἀπὸ τὸ ἀρμόδιο πουράρια.

Τελευταία θήραμα πού τὰ παιδιά νά μαλήσουν:

«Τα μουσεία μίλουν γιά τὸν άνθρωπο και μᾶς πληροφορούν γιὰ τὴν έξιλη τοῦ άνθρωπου». «Μάς ἐποικέτηκαν ἐπιστημόνες ἀρχαιολόγοι και μᾶς ἔκαναν μαθημάτα γιὰ τοὺς κλάδους τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιολογίας ἀπό τὰ προϊστορικὰ ως τὴ νεότερα χρόνια. Μέ στην ποὺ μᾶς έμαθαν γνωρίσαμε τὴν έξιλη τοῦ άνθρωπου και τὴ σχέση τῶν μουσείων μὲ τὴν ιστορία, γιατὶ τὰ μουσεία έκθεταν τὰ οἰκτίκειμα πού κατοκύνεσαν οι άνθρωποι και μᾶς τη οποία έζησαν μαζί τους στὶς διάφορες ἐποχές».

Σημειώσεις:

1. Τὸ Σύλλογο Υπαλλήλων της ΥΠΠΕ στὴ Βόρεια Ἐλλάδα τὸν αποτελούντας υπάλληλοι από τὶς ἐφόρεις Κλασικῶν, Βυζαντίνων, Αρχαιοτήτων και Νεότερων Μνημείων, από τὸ Ιατρικό Αρχείο Μακεδονίας, από τὸ Λογοράφικο και Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας, τὸ Κρατικὸ Ωδείο και τὴν Οργήτρα.

2. Θὰ ἀναφερθούμε γενικά σε ιστορικὸ μουσείο.

3. Ο Σύλλογος εὐχαριστεῖ τὸ φωτογράφο Γάννη Παπανικολάου γιὰ τὴ διώρευση φωτογράφηση τῶν χαρτῶν και σχεδίων τῆς χειροτεχνίας.

4. Επίσης, εὐχαριστούμε τὴ Ναύρηρα Νάου Κουμπαλή, γιὰ τὴν ἐκτέλεση τῶν σχεδίων τῆς φωτοειδούς τοῦ Δημοτικοῦ Θεατρανού.

5. Οι χάρτες πού σχεδιάστηκαν και χρησιμοποιήθηκαν έγιναν μὲ βάση τοὺς χάρτες ἀπὸ τὸ βιβλίο «Μαγνησία, τὸ χρονικὸ ἔνες Ποικίλοι», Αθήνα 1982.

6. Χρησιμοποιήθηκαν κασέτα με μουσικὴ ἀπὸ διάφορες ἐποχές.